

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 655
van **TOM ONGENA**
datum: 15 juni 2020

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

Opleidingen - Desinteresse bij werknemers

Uit een studie die de minister heeft besteld, is gebleken dat vier op de tien volwassenen niet geïnteresseerd zijn om een opleiding tijdens het werk te volgen. Het goede nieuws is dat het glas met 60 procent van de werknemers die wel geïnteresseerd zijn meer dan half vol is, maar het cijfer van 40 procent mag toch verbazen vermits het aanbod er wel is. Bovendien wordt ook vanuit het beleid reeds een aantal jaar herhaald dat 'opleiding, opleiding, opleiding' de nieuwe mantra wordt in het kader van een flexibel loopbaanbeleid en het kunnen inspelen op de behoeften van onze krappe arbeidsmarkt.

Desondanks blijft Vlaanderen achterop hinken ten opzichte van onze buurlanden als het gaat over levenslang leren. In 2019 nam 8,6 procent van de 25- tot 64-jarigen deel aan een opleiding. Het Europees gemiddelde is 11,3 procent. Maar ook hier moet een belangrijke kanttekening geplaatst worden. Het gaat immers over het cijfer dat polst naar de volwassenen die de voorgaande maand een opleiding volgden. Als men kijkt naar alle volwassenen die het afgelopen jaar een opleiding volgden, dan blijkt bijna een kwart van de actieve bevolking dat te hebben gedaan.

Toch blijft het nieuws niet onverdeeld positief. Het probleem zit vaak bij de motivatie, of correcter: het gebrek eraan. Vier op de tien hebben niet deelgenomen aan een opleiding en tonen geen interesse. Het feit dat dit cijfer in lijn ligt met het Europees gemiddelde mag geen troost bieden, want het is net onze ambitie om aansluiting te zoeken bij de Europese toppers. Als we dan kijken naar de beste leerlingen, zien we beduidend betere cijfers in Nederland (27 procent), Zweden (25 procent) en Oostenrijk (30 procent).

Een gebrekkige motivatie heeft vaak te maken met het niet ervaren van nood aan opleiding. We weten al langer dat er bij opleidingen een Mattheüseffect speelt, waarbij de hoger opgeleide, jongere werknemers onevenredig veel gebruik maken van opleidingen, terwijl kansengroepen zoals kortgeschoolden, ouderen, mensen met een migratieachtergrond dat veel minder doen. Dat is zorgwekkend, want net zij zijn de meest kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt en worden wellicht als eerste getroffen door de gevolgen van de coronacrisis.

1. Hoe evalueert de minister de conclusies van de studie rond opleiding?
2. Blijft het de ambitie van de minister om Vlaanderen aansluiting te laten vinden bij de Europese toptanden op het vlak van opleiding?

3. Welke ingrepen acht de minister noodzakelijk om de motivatie van werknemers om opleiding te volgen op te krikken?
4. Zal de minister daarover in gesprek treden met werknemers- en werkgeversorganisaties om een strategie te ontwikkelen die werknemers kan stimuleren om liever en sneller opleidingen te volgen?
5. Welke maatregelen zal de minister nemen om het Mattheüseffect in het volgen van opleidingen af te bouwen en er bijgevolg voor te zorgen dat kwetsbare kansengroepen meer de weg vinden naar opleidingen?

HILDE CREVITS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

ANTWOORD

op vraag nr. 655 van 15 juni 2020

van **TOM ONGENA**

1. Ik deel uw conclusies, zoals beschreven in de vraagstelling.

De studie brengt een positiever en genuanceerd beeld over de opleidingsdeelname van volwassenen in Vlaanderen. De 8,6% die in de vraag wordt aangehaald is de typische indicator over opleidingsdeelname op basis van de Enquête naar Arbeidskrachten (EAK), waarin alleen naar de vier voorbije weken gepeild wordt. In het monitoringsrapport keken de onderzoekers ook naar andere indicatoren – waarin een langere referteperiode gehanteerd wordt. Daaruit blijkt duidelijk dat Vlaanderen wel rond het Europees gemiddelde scoort op basis van andere surveys, waaronder Adult Education Survey, PIAAC, ESJS, EWCS.

Maar zoals u terecht opmerkt, de bevindingen zijn niet louter positief. Uit alle bronnen blijkt immers dat dezelfde groepen minder deelnemen: kortgeschoolden, 55-plussers en niet-beroepsactieven. Deze groepen zien ook het minste nood aan opleiding.

Werkgevers leveren nochtans veel inspanningen. De meeste ondernemingen (85%) bieden opleiding aan. Maar wanneer we dan kijken naar de effectieve deelname van werknemers, blijkt uit dezelfde survey dat slechts de helft van de werknemers opleiding heeft gevolgd. We moeten hierbij dus oppassen dat dezelfde groepen niet opnieuw uit de boot vallen, met name kortgeschoolden en 55-plussers.

Werkgevers spelen onmiskenbaar ook een grote rol, niet alleen in het aanbieden van opleiding, maar ook in de motivatie voor deelname. Die motivatie ligt voor werknemers immers vaak in de huidige job.

2. Ik wil inderdaad de lat hoger leggen rond levenslang leren en Vlaanderen kunnen meten met die landen waar levenslang leren en ontwikkelen sterk(er) ingeburgerd is (cf. beleidsnota, p. 21).

Daarvoor heeft Vlaanderen nog een lange weg af te leggen. Op basis van de vier weken-indicator van de EAK bedraagt de opleidingsdeelname in Vlaanderen 8,6%, terwijl in de Scandinavische landen Zweden, Finland en Denemarken, al jaren koplopers als het op levenslang leren aankomt, gelijkaardige indicatoren respectievelijk 34,3%, 29,0% en 25,3% bedragen. Dat komt vooral omdat deze landen een echte leercultuur kennen. In deze landen is de bereidheid om deel te nemen aan opleiding een stuk hoger dan in Vlaanderen.

In deze legislatuur wil ik alvast acties ondernemen om de kloof te dichten.

3. Zoals al aangekondigd in de beleidsnota, plan ik tijdens deze legislatuur niets minder dan een opleidingsoffensief. In eerste instantie gericht op kwetsbare werknemers, mensen die kwalificatieveroudering riskeren of – mede door de Coronacrisis – hun job (dreigen) te verliezen. Dat voornemen bestond al bij het begin van de legislatuur, maar wordt nog versterkt naar aanleiding van de huidige Coronacrisis. Daartoe wordt vanuit verschillende invalshoeken initiatief genomen.

Eerst en vooral, met betrekking tot het aanbod. We bekijken hoe de bestaande opleidingsdatabanken – van VDAB en de Vlaamse Opleidingsincentives – het aanbod aan arbeidsmarktgerichte opleidingen beter zichtbaar kunnen maken.

Ten tweede richten we ons op het stimuleren van de vraag. Het vernieuwde Vlaams opleidingsverlof, de opleidingscheques en het Vlaams opleidingskrediet, zijn als hervormde opleidingsincentives op 1 september 2019 van start zijn gegaan en bieden ondersteuning voor wie een opleiding wil volgen. We bekijken hoe we de ondersteuningsinstrumenten kunnen bundelen in een leer- en loopbaanrekening, zodat het duidelijk wordt waar je als werknemer beroep op kan doen.

Intussen werd ook de gezamenlijke visie op levenslang leren gefinaliseerd in functie van het oprichten van het Platform Levenslang leren (cf. De Lerende Samenleving, Vlaamse Regering 12/06/2020). De oprichting van het Platform is in voorbereiding, waarna verder acties bepaald zullen worden.

Tenslotte wordt nog dit jaar een ESF-oproep gelanceerd met als werktitel 'Leergoesting', gericht op concrete initiatieven om de leermotivatie te verhogen, o.a. door de inzet van leercoaches.

4. Uiteraard worden de sociale partners nauw betrokken bij het beleid rond levenslang leren. Niet alleen informeel en voorafgaandelijk; afstemming is ook gegarandeerd via vertegenwoordiging in officiële kanalen. Zo zetelen de werknemers- en werkgevers vertegenwoordigers in de Vlaamse Opleidingscommissie, dat de opleidingsincentives opvolgt. Er zullen ook vertegenwoordigers van de werknemers- en werkgeversorganisaties deelnemen aan het nieuw op te richten Platform Levenslang leren.
5. Met de hervorming van de opleidingsincentives, die is ingegaan op 1 september 2019, richtte het beleid zich uitdrukkelijk op kort- en middengediplomeerden. Het is nog te vroeg om het effect daarvan te zien. Evaluatie is voorzien na drie schooljaren, eind 2022. Intussen wordt hierop gemonitord en kan bijgestuurd worden indien nodig.

Ook in nieuwe beleidsinitiatieven wordt uitdrukkelijk bekeken hoe we kwetsbare groepen meer aan het leren kunnen krijgen. Daartoe plannen we verder onderzoek naar de drempels die bepaalde groepen ervaren, zodat we hier gericht op kunnen ageren.